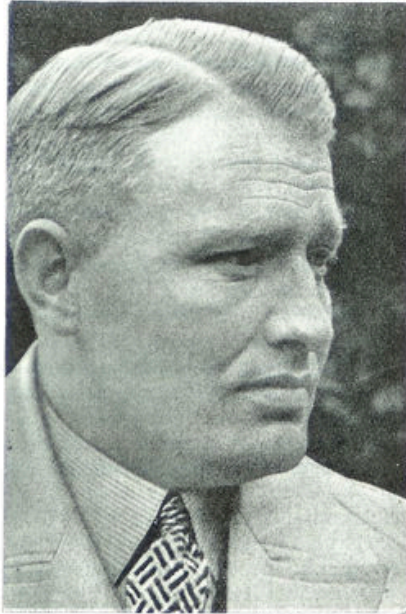

BIJ DEN DOOD VAN J. K. VAN EERBEEK

Velen zullen weinig aandacht geschonken hebben aan het familiebericht in hun dagblad, waarin mededeeling gedaan werd, dat te Zwolle op 39-jarigen leeftijd in vollen vrede ontslapen is: Meinart Boss, — om dan in de nieuwskolommen,

plotseling getroffen, uit te roepen: „Van Eerbeek is dood!” en bij lezing van het in memoriam voor 't eerst tot de ontdekking te komen, dat die M. Boss, en de begaafde schrijver Van Eerbeek, één en dezelfde waren. De naam Van Eerbeek heeft geleidelijk zoo'n goeden klank gekregen, en bij zoo héél velen gevoelens van dankbaarheid en diepe bewondering opgewekt, na lezing van zijn wonderrijke romans, dat menigeen, zoo hij 't al wist, vergat, dat J. K. van Eerbeek „slechts”

een pseudoniem was.

Zijn sterven kwam geheel onverwachts, al was het insiders bekend, dat zijn gezondheid wankel was, en de Hollandische winter ieder jaar opnieuw een gevaar daarvoor betekende.

De droeve tijding bracht verslagenheid teweeg bij hen, die, nadat ieder boek van Van Eerbeek rijker en dieper bleek dan het voorgaande, vol verwachting uitzagen naar wat deze zeer begenadigde kunstenaar nog te brengen zou hebben.

Terecht gewaagde de dagbladders van een onherstelbaar verlies voor de Christelijke literatuur, want nog steeds zijn de werkelijk goede romans uit onzen kring te tellen, en voor hun auteurs heeft men genoeg aan de vingers van één hand.

En onder hen was J. K. van Eerbeek onbestreden de begaafdste, „die door zijn werk een heele generatie van jongeren beïnvloed heeft.”

Te vaak was het literaire werk der jongeren alleen genietbaar voor den enkeling, den fijnproever. Hoog, op hun „ivoren toren,” lieten zij het volk volkomen onbewogen.

Maar Van Eerbeek, met zijn fijne menschenkennis, zijn diep indringingsvermogen in de diepste roerselen der ziel, en de strenge eischen van goed vakmanschap, waaraan hij zijn eigen werk onderwierp, wist die diepe kloof tusschen kunstenaar en publiek te overbruggen en het contact tot stand te brengen, doordat hij tegelijkertijd een boeiend verteller was.

Daardoor kon hij ons verrijken met romans, die literatuur en volksboek tegelijk waren.

Dat is niet ineens gegaan.

Na zijn — veel te weinig algemeen gewaardeerden — bundel „Verhalen,” en zijn eersten roman, „Lichting '18” kwam, via „Gesloten grenzen” de eigenlijke harmonieuze overbrugging pas ten volle tot stand door zijn „Strooschippers,” den roman, waaraan ik in „Timotheüs” mijn enthousiaste bespreking wijden mocht, en die niet alleen een aanwinst was voor onze eigen Christelijke, maar voor de heele Vaderlandsche literatuur.

En hoe 'n blijde verrassing was niet zijn laatste diep-menschelijke, gevoelige roman van den hard ploeterenden kleinen burgerman „Beumer en Co”!

Een boek zoo vol begrijpen en milden humor, dat we vol verwachting uitzagen naar wat deze, steeds rijper wordende, ernstige kunstenaar bij de gratie Gods, hierna schenken zou, ... tot God, die ons in en door hem zoo'n rijken bloei gaf, onverwachts hem ons ontnam; voor ons besef op een tijdstip, dat onze nog zoo jonge literatuur hem niet missen kon, zooals Risseeuw terecht schreef in zijn gevoelig: in memoriam, aan Van Eerbeek gewijd.

Want ieder boek toonde weer een nieuw facet van dezen rijken geest, een nieuwe mogelijkheid, een nieuwe gave.

Telkens deed hij ons weer in een andere sfeer leven, wendde hij onze sympathie naar een ander milieu.

Hij kende zijn personen, en hun levenskringen, en hij beschreef ze zóó, dat ze voor ons mede gingen leven.

Misschien heeft de aard van zijn werk — hij was onderwijzer aan de strafgevangenis te Zwolle — hem erbij geholpen, zich zóó in te leven in de gedachten en gevoelens zijner romanfiguren.

't Zal moeilijk zijn ons te realiseeren, dat „Beumer en Co” zijn laatste werk geweest is; dat de rijke bron, waaraan nog zooveel scheen te zullen ontspringen, opgehouden heeft te vloeien.

En met nog grooter liefde zullen we zijn werk, dat hij ons nagelaten heeft, blijven bewaren en herlezen.

G. J. P.

GODDELIJKE OPKLARING

Gij toch doet mijn lamp lichten;
de Heere, mijn God, doet mijn
duisternis opklaren.

Wondermooie regels uit Davids 18den psalm.

Duisternis. Hoe kennen wij die. In ons; om ons. Er zijn dagen, dat donker om ons tot een reddinglooze benauwenis wordt. De laatste flikkering van onzen goeden moed en onze opgewektheid dreigt te worden gebluscht. De donkerheid om ons maakt ons van binnen donker. Er zijn andere dagen, dat de wereld-rondom ons toelacht. Alles schijnt tot ons geluk geschapen. En toch is het in ons donker. Een grauwe somberheid en matheid houdt ons vast en elke schrede beteekent worsteling.

Duisternis in ons hart, hoe kennen wij haar in dezen tijd van moordlust op groote schaal, als in de luchtraids honderden weerloozen vallen, van leugen in het openbare leven der natiën, van wanhopige armoede in duizenden gezinnen, van de vermoeiing der razende techniek. Een ieder kan daarbij voegen de vele, vele dingen, persoonlijke en andere, die hem in hun verduisterenden greep kunnen nemen.

Sla nu dan met mij uw Bijbel op. Daar was een mensch als gij en ik. Midden in de woelingen van het leven stond hij. En ook hij boog soms diep onder lasten. Maar: „Ik riep den Heere aan, Die te prijzen is, en werd verlost!” Een juichkreet! Er was verlossing, toen hij het hoofd omhoog wendde en alles loslatend zich aan God toevertrouwde.

Het staat er al zooveel eeuwen. Wie zal zeggen hoevelen reeds door deze woorden werden opgewekt. Davids stem verstomde. Maar het is of duizenden stemmen den jubel van zijn lied sindsdien hebben voortgedragen totdat hij ook ons oor en ons hart zou bereiken. De laatste flikkering weet God tot een lichtende lamp te maken; volle duisternis doet de Heere „mijn” God opklaren.

Komt, laten wij Davids lied verder dragen.

R. H. S.